

Священний олень Йоргоса Лантімоса

Лариса Наумова

«Убивство священного оленя»

Режисер Йоргос Лантімос

Сценаристи: Ефтіміс Філіппоу,

Йоргос Лантімос

Оператор Тіміос Бакатакіс

У ролях: Колін Фаррелл, Ніколь Кідман,

Баррі Кеоган, Алісія Сільверстоун

Продюсери: Ед Гуене, Йоргос Лантімос,

Ендрю Лоу

Великобританія, Ірландія, США, 2017.

Ніколь Кідман – дружина Стівена у фільмі «Убивство священного оленя». Режисер Йоргос Лантімос. Великобританія, Ірландія, США, 2017.

Ніколь Кідман у фільмі «Убивство священного оленя».

Колін Фаррелл – Стівен, Ніколь Кідман у фільмі «Убивство священного оленя».

«Хто кращий? Син чи дочка?.. Якби можна було обрати...» – запитує головний герой фільму «Убивство священного оленя», батько, у директора школи. Директор, здивований запитанням, відповідає, що важко сказати, оскільки обое добре навчаються і виявляють свій хист у різних дисциплінах... «Убивство священного оленя» – видовище для витривалих. І річ зовсім не в розвитку сюжету, який захоплює увагу і не відпускає глядача до кінця фільму, хоча оповідь доволі розмірена... Значну частку екранного часу віддано

порожнім, холодним інтер'єрам клініки, де повітря, здається, заповнює більшу частину простору, а люди малішають і губляться в ньому... Фільм важко дивитися через максимальне напруження і жорстку, точніше, жорстоку загостреність конфлікту, проявлену також і в пластичному вирішенні стрічки, через неможливість простого, або й навіть будь-якого логічного розв'язання ситуації...

Фільм пронизаний танатологічним жахом невідворотного фатуму.

Герої, дорослі й діти, в силу обставин опиняються в такій ситуації, що змушені на рівних боротися за своє життя. Й у цьому протистоянні дитина постає більш винахідливим і вмілим маніпулятором, ніж доросла досвідчена жінка... Мати змушена боротися з власними дітьми за право на існування... Театральний режисер, грек за походженням, Йоргос Лантімос не може не бути обізнаним з історією давньогрецького театру з його первісними містеріально-міфологічними витоками, з теоріями А. Арто і Є. Гротовського з їх по-

Вічна пам'ять

Ольга Самолевська

Ольга Самолевська.

Меморіальна дошка М. О. Макаренку на стіні Михайлівського Золотоверхого собору в Києві. Скульптор Юрій Багаліка.

Колін Фаррелл, Баррі Кеоган – Мартін у фільмі «Убивство священного оленя».

верненням до природної суті ритуалу... Фільм «Убивство священного оленя» обирає саме таку, здається, навіть позбавлену людяності, первісно-тваринну жорстоку естетику чи то природу свого існування...

Хоча сценарій цього кінотвору не базується безпосередньо на давньогрецькій драматургії, напруження пристрастей та імовірність жорстокого кривавого фіналу тут можна порівняти з темами, до яких звертаються давньогрецькі драматурги. Щоправда, сучасна практика зовсім не вимагає здійснення кривавих сцен за межами видовищного простору, і режисер вносить їх як повноцінну складову видовища...

Історія, розказана у фільмі, видається дещо дивовижною на сьогоднішній день. Успішний хірург-кардіолог Стівен (Колін Фаррелл), у якого красуня-дружина (Ніколь Кідман) і двійко розумних кмітливих дітей, чомусь час од часу зустрічається з хлопцем Мартіном (Баррі Кеоган), який поводить себе доволі дивно... Стівен дарує юнакові дуже дорогі подарунки, запрошує до себе в дім, аби познайомити з родиною, сам відвідує його з матір'ю... Він дозволяє хлопцеві багато такого, що можна дозволити тільки дуже близькій людині...

Та раптом одного ранку син Стівена не може підвестися з ліжка...

І Мартін стає провісником страшного прокляття...

Режисер далекий від моралізаторства і будує свою оповідь як суху низку фактів. Світ, побудований Й. Лантімосом, жорстокий і реальний водночас, як холодні і буденні коридори й приміщення клініки, де працюють герої, і куди потрапляють їхні діти... На відміну від давньогрецької драматургії (зокрема еврипідівської «Іфігенії»), здається, тут залишився лише поклик первісних інстинктів... Однак не все так очевидно в інтелектуальному квесті Й. Лантімоса, адже тут водночас є місце й першому юнацькому коханню, і пристрастній жазі дорослої жінки, й материнській і батьківській любові, й самозреченню, і самопожертві... Глядачу доведеться самому розв'язати ключові вузли цієї заплутаної історії, аби скласти власний пазл «Убивства священного оленя».

4 січня ми поминали видатного українського археолога, мистецтвознавця Миколу Омеляновича Макаренка, єдиного з членів державної комісії, хто не поставив свій підпис під актом руйнації Михайлівського Золотоверхого собору. 4 січня – 80-ті роковини його розстрілу.

Мого дідуся Антона Івановича Рихальського сталінські холої розстріляли на 10 днів пізніше – 14 січня 1938 року. Він був молодшим за мене, нинішню, і спокійно міг би дожити до мого народження і пожити ще, і передати духовний досвід, так і не переданий...

У серпні 1937 року манкурти руйнували Михайлівський Золотоверхий собор на очах дідуся і мами. Дідусь сприймав це як абсурд, як хворобу, як злочин проти свого народу і світової культури. Він сказав тоді фразу, яку мамочка повторила 1987 року в моєму фільмі «Пам'яті загиблих споруд»: «Ти мене згадаєш, міне час, років 40, і все відбудують». Він не сумнівався, що собор відбудують, але вважав, що це відбудеться скоріше.

Його фраза збагатила наш фільм ідеєю відбудови собору. Фільм виявився борцем – його розтиражували в ООН і розіслали по фондах і меценатах діаспори.

Тепер, коли я стою перед собором і читаю на його мармуровій дошці список фондів та меценатів діаспори, я відчуваю, що енергія дідуся спрацювала, зрезонувала навіть через п'ять десятиліть.

Люди з такими переконаннями не могли вижити в тих умовах і гинули від лап злочинної влади.

Вічна пам'ять дідуся Антону Івановичу Рихальському, героїчному Миколі Омеляновичу Макаренку та мільйонам найвеликодушніших синів і доньок України, які були розстріляні за служіння своїй українській культурі.

Довідка з Вікіпедії: Микола Омелянович Макаренко народився в селі Москалівка (нині Роменського району Сумської області). Після Лохвицької гімназії навчався в Петербурзькій школі технічного малювання барона О. Л. Штиглиця, в 1902–1905 рр. – у петербурзькому Археологічному інституті. Дослідницьку діяльність розпочав в Ермітажі, тісно спів-